

No. 47821

**Finland
and
Montenegro**

Agreement between the Republic of Finland and Montenegro on the promotion and protection of investments. Podgorica, 14 November 2008

Entry into force: *29 April 2010 by notification, in accordance with article 16*

Authentic texts: *English, Finnish and Montenegrin*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Finland, 27 September 2010*

**Finlande
et
Monténégro**

Accord entre la République de Finlande et le Monténégro relatif à la promotion et à la protection des investissements. Podgorica, 14 novembre 2008

Entrée en vigueur : *29 avril 2010 par notification, conformément à l'article 16*

Textes authentiques : *anglais, finnois et monténégrin*

Enregistrement auprès du Secrétariat des Nations Unies : *Finlande, 27 septembre 2010*

Agreement

*Between the Republic of Finland and Montenegro on the
Promotion and Protection of Investments*

The Republic of Finland and Montenegro, hereinafter referred to as the "Contracting Parties";

DESIRING to promote greater economic co-operation between them with respect to investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party on a non-discriminatory basis;

RECOGNIZING that agreement on the treatment to be accorded such investments will stimulate the flow of private capital and the economic development of the Contracting Parties;

RECOGNIZING the need to protect investments of the investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

AGREEING that a stable framework for investment will contribute to maximising the effective utilisation of economic resources;

RECOGNIZING that the development of economic and business ties can promote respect for internationally recognized labour rights;

AGREEING that these objectives can be achieved without relaxing health, safety and environmental measures of general application; and

Having resolved to conclude an Agreement concerning the promotion and protection of investments,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1 **Definitions**

For the purpose of this Agreement:

1. The term "investment" means every kind of asset established or acquired by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the legislation of the latter Contracting Party, including in particular, though not exclusively:

(a) movable and immovable property and any other rights in rem such as mortgages, liens and pledges;

(b) shares in and stocks and debentures of a company or any other forms of participation in a company;

(c) claims to money and claims to a performance pursuant to contract having an economic value and associated with an investment;

(d) intellectual property rights, such as patents, copyrights, trade marks, industrial designs and models, as well as technical processes, geographical indications, know-how and goodwill; and

(e) concessions conferred by law, by an administrative act or under a contract by a competent authority, including concessions to search for, develop, extract or exploit natural resources.

Investments made in the territory of one Contracting Party by any legal entity of that same Contracting Party, but actually owned or controlled, directly or indirectly, by investors of the other Contracting Party, shall likewise be considered as investments of investors of the latter Contracting Party if they have been made in accordance with the legislation of the former Contracting Party.

Any change in the form in which assets are invested or reinvested does not affect their character as investments.

2. The term "returns" means the amounts yielded by investments and shall in particular, though not exclusively, include profits, dividends, interest, royalties, fees and capital gains and returns in kind related to an investment.

Reinvested returns shall enjoy the same treatment as the original investment.

3. The term "investor" means, for either Contracting Party, the following subjects who invest in the territory of the other Contracting Party in accordance with the legislation of the latter Contracting Party and the provisions of this Agreement:

(a) any natural person who is a national of either Contracting Party in accordance with its laws; or

(b) any legal entity such as company, corporation, firm, partnership, business association or organisation incorporated or constituted in accordance with the laws and regulations of the Contracting Party and having its registered office or central administration or principal place of business within the jurisdiction of that Contracting Party.

4. The term "territory" means:

(a) with respect to the Republic of Finland:

the land territory, internal waters and territorial sea of Finland and the airspace above them, as well as the maritime zones beyond the territorial sea, including the seabed and subsoil, over which Finland exercises sovereign rights or jurisdiction in accordance with its national laws in force and international law, for the purpose of exploration and exploitation of the natural resources of such areas.

(b) with respect to Montenegro:

the area encompassed by land boundaries as well as the sea, seabed and its subsoil beyond the territorial sea over which Montenegro exercises, in accordance with its national laws and regulations and international law, sovereign rights or jurisdiction.

Article 2

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall promote in its territory investments by investors of the other Contracting Party and shall, in accordance with its laws and regulations admit such investments.

2. Each Contracting Party shall in its territory accord to investments and returns of investments of investors of the other Contracting Party full and constant protection and fair and equitable treatment. In any case a Contracting Party shall accord treatment no less favourable than that required by international law and the provisions of this Agreement.

3. Neither Contracting Party shall in its territory impair by unreasonable or arbitrary measures the acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments of investors of the other Contracting Party.

Article 3 Treatment of Investments

1. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments and returns a treatment no less favourable than the treatment it accords to its own investors and their investments and returns with respect to the acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments.

2. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments and returns a treatment no less favourable than the treatment it accords to investors of the most favoured nation and to their investments and returns with respect to the establishment, acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments.

3. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments and returns the better of the treatment required by paragraph 1 and paragraph 2 of this Article, whichever, according to the investor concerned, is the more favourable one.

Article 4 Exceptions

The provisions of this Agreement shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors and investments by investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege by virtue of any existing or future:

(a) free trade area, customs union, common market, economic and monetary union or other similar regional economic integration agreement, including regional labour market agreements, to which one of the Contracting Parties is or may become a party; or

(b) agreement for the avoidance of double taxation or other international agreement relating wholly or mainly to taxation.

Article 5

Expropriation

1. Investments by investors of a Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall not be expropriated, nationalised or subjected to any other measures, direct or indirect, having an effect equivalent to expropriation or nationalisation (hereinafter referred to as "expropriation") except for the purpose which is in the public interest, on a non-discriminatory basis, in accordance with due process of law, and against prompt, adequate and effective compensation.

2. Such compensation shall amount to the fair market value of the expropriated investment at the time immediately before the expropriation or before the impending expropriation became public knowledge, whichever is the earlier.

3. Compensation shall be fully realisable and shall be paid without delay. It shall include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency of payment from the date of dispossession of the expropriated property until the date of actual payment.

4. The Contracting Parties affirm that when a Contracting Party expropriates the assets or a part thereof of a company which has been incorporated or constituted in accordance with the law in force in its territory, and in which investors of the other Contracting Party own shares, or when the object of expropriation is a joint-venture constituted in the territory of a Contracting Party, the host Contracting Party shall ensure that the articles of association and possible other relevant documents of the companies or joint-ventures concerned, as they exist at the time of expropriation, are fully honoured.

5. Without prejudice to Article 9 of this Agreement, the investor whose investments are expropriated shall have the right to prompt review of its case and of valuation of its investments in accordance with the principles set out in this Article, by a judicial or other independent and competent authority of that Contracting Party.

Article 6

Compensation for Losses

1. Investors of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the latter Contracting Party, shall be accorded by the latter Contracting Party, as

regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, a treatment no less favourable than the one accorded by the latter Contracting Party to its own investors or investors of the most favoured nation, whichever, according to the investor, is the most favourable.

2. Without prejudice to paragraph 1 of this Article, investors of one Contracting Party who, in any of the situations referred to in that paragraph, suffer losses in the territory of the other Contracting Party resulting from:

(a) requisitioning of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities; or

(b) destruction of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, which was not required by the necessity of the situation,

shall be accorded by the latter Contracting Party restitution or compensation which in either case shall be prompt, adequate and effective and with respect to any resulting compensation, shall be fully realisable, shall be paid without delay, and shall include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency of payment from the date of requisition or destruction until the date of actual payment.

Article 7

Free Transfer

1. Each Contracting Party shall ensure to investors of the other Contracting Party the free transfer, into and out of its territory, of their investments and transfer payments related to investments. Such payments shall include in particular, though not exclusively:

a) principal and additional amounts to maintain, develop or increase the investment;

b) returns;

c) proceeds obtained from the total or partial sale or liquidation of the investment;

d) amounts required for the payment of expenses which arise from the operation of the investment, such as loans repayments, payment of royalties, and other fees;

- e) compensation payable pursuant to Articles 5 and 6 of this Agreement;
  - f) payments arising from the settlement of a dispute according to Article 9;
  - g) earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad and working in connection with an investment.
2. Each Contracting Party shall further ensure that the transfers referred to in paragraph 1 of this Article shall be made without any restriction in a freely convertible currency and at the market rate of exchange applicable on the date of transfer to the currency to be transferred and shall be immediately transferable.
3. The host Contracting Party may condition the free transfer in paragraph 2 of this Article through the equitable, non-discriminatory and good faith application of measures ensuring investors' compliance with the host Contracting Party's laws and regulations relating to the fulfilment of fiscal obligations.
4. In the absence of a market for foreign exchange, the rate to be used shall be the most recent exchange rate for the conversions of currencies into Special Drawing Rights.
5. A Contracting Party concerned may, in the event of serious balance-of-payments difficulties or a threat thereof, adopt restrictions on transfer payments related to investments provided that the restrictions are compatible with the provisions of the International Monetary Fund. Such restrictions shall in any case be equitable, non-discriminatory and applied in good faith.
6. In case of a delay in transfer caused by the host Contracting Party, the transfer shall also include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency of payment from the date on which the transfer was requested until the date of actual transfer and shall be borne by that Contracting Party.

Article 8 Subrogation

If a Contracting Party or its designated agency makes a payment under an indemnity, guarantee or contract of insurance given in respect of an investment of an investor in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognize the assignment of any right or claim

and the right of the former Contracting Party or its designated agency to exercise by virtue of subrogation any such right and claim the same extent as its predecessor in title.

Article 9

Disputes between an Investor and a Contracting Party

1. Any dispute arising from an investment between one Contracting Party and an investor of the other Contracting Party should be settled amicably between the parties to the dispute.

2. If the dispute has not been settled within three (3) months from the date on which it was raised in writing, the dispute may, at the choice of the investor, be submitted:

(a) to a competent court of the Contracting Party in whose territory the investment is made; or

(b) to arbitration by the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID), established pursuant to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States opened for signature at Washington on 18 March 1965 (hereinafter referred to as the "Centre"), if the Centre is available; or

(c) to any ad hoc arbitration tribunal which, unless otherwise agreed on by the parties to the dispute, is to be established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).

3. An investor who has submitted the dispute to a national court may nevertheless have recourse to one of the arbitral tribunals mentioned in paragraphs 2 (b) to (c) of this Article if, before a judgement has been delivered on the subject matter by a national court, the investor declares not to pursue the case any longer through national proceedings and withdraws the case.

4. Any arbitration under this Article shall, at the request of either party to the dispute, be held in a state that is a party to the New York Convention. Claims submitted to arbitration under this Article shall be considered to arise out of a commercial relationship or transaction for purposes of Article 1 of the New York Convention.

5. Each Contracting Party hereby gives its unconditional consent to the submission of a dispute between it and an investor of the other Contracting Party to arbitration in accordance with this Article.

6. Neither of the Contracting Parties, which is a party to a dispute, can raise an objection, at any phase of the arbitration procedure or of the execution of an arbitral award, on account of the fact that the investor, who is the other party to the dispute, has received an indemnification covering a part or the whole of its losses by virtue of an insurance.

7. The award shall be final and binding on the parties to the dispute. Each Contracting Party shall ensure the recognition and enforcement of the arbitral award in accordance with the relevant laws and regulations of the Contracting Party in whose territory the award is relied upon and by the competent authorities of the Contracting Party by the date, duly indicated in the award.

Article 10 **Disputes between the Contracting Parties**

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation and application of this Agreement shall, as far as possible, be settled through diplomatic channels.

2. If the dispute cannot thus be settled within six (6) months following the date on which such negotiations were requested by either Contracting Party, it shall, at the request of either Contracting Party, be submitted to an Arbitral Tribunal.

3. Such an Arbitral Tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two (2) months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the Tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who, on approval by the two Contracting Parties, shall be appointed Chairman of the Tribunal. The Chairman shall be appointed within four (4) months from the date of appointment of the other two members.

4. If the necessary appointments have not been made within the periods specified in paragraph 3 of this Article, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or is otherwise prevented from discharging the said function, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party or is not otherwise prevented

from discharging the said function, shall be invited to make the necessary appointments.

5. The Arbitral Tribunal shall reach its decision by a majority of votes. The decisions of the Tribunal shall be final and binding on both Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the costs of the member appointed by that Contracting Party and of its representation in the arbitral proceedings. Both Contracting Parties shall assume an equal share of the costs of the Chairman, as well as any other costs. The Tribunal may make a different decision regarding the sharing of costs. In all other respects, the Arbitral Tribunal shall determine its own rules of procedure.

6. Issues subject to dispute referred to in paragraph 1 of this Article shall be decided in accordance with the provisions of this Agreement and the generally recognised principles of international law.

Article 11 **Permits**

1. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, treat favourably the applications relating to investments and grant expeditiously the necessary permits required in its territory in connection with investments by investors of the other Contracting Party.

2. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, grant temporary entry and stay and provide any necessary confirming documentation to natural persons who are employed from abroad as executives, managers, specialists or technical personnel in connection with an investment by an investor of the other Contracting Party, and who are essential for the enterprise as long as these persons continue to meet the requirements of this paragraph, as well as grant temporary entry and stay to members of their families (spouse and minor children) for the same period as to the persons employed.

Article 12 **Application of other Rules**

1. If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law, existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to this Agreement, contain a regulation, whether general or specific, entitling investments made by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided by

this Agreement, such provisions shall to the extent that they are more favourable to the investor, prevail over this Agreement.

2. Each Contracting Party shall observe any other legal obligation it may have with regard to a specific investment of an investor of the other Contracting Party.

Article 13 **Application of the Agreement**

This Agreement shall apply to all investments made by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, whether made before or after the entry into force of this Agreement, but shall not apply to any dispute concerning an investment which arose or any claim which was settled before its entry into force.

Article 14 **Consultations**

The Contracting Parties shall, at the request of either Contracting Party, hold consultations for the purpose of reviewing the implementation of this Agreement and studying any issue that may arise from this Agreement. Such consultations shall be held between the competent authorities of the Contracting Parties in a place and at a time agreed on through diplomatic channels.

Article 15 **Transparency**

1. Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as international agreements which may affect the investments of investors of the other Contracting Party in the territory of the former Contracting Party.

2. Nothing in this Agreement shall require a Contracting Party to furnish or allow access to any confidential or proprietary information, including information concerning particular investors or investments, the disclosure of which would impede law enforcement or be contrary to its laws protecting confidentiality or prejudice legitimate commercial interests of particular investors.

Article 16
Entry into Force, Duration and Termination

1. The Contracting Parties shall notify each other in writing when their legal requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date of receipt of the last notification.

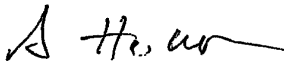
2. This Agreement shall remain in force for a period of fifteen (15) years and shall thereafter remain in force on the same terms until either Contracting Party notifies the other in writing of its intention to terminate the Agreement in twelve (12) months.

3. In respect of investments made prior to the date of termination of this Agreement, the provisions of Articles 1 to 15 shall remain in force for a further period of fifteen (15) years from the date of termination of this Agreement.

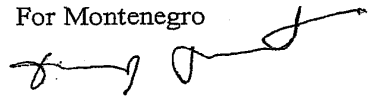
IN WITNESS WHEREOF the undersigned representatives, being duly authorized thereto, have signed this Agreement.

Done in duplicate at ....., ... of ..... 200.... in the Finnish, Montenegrin and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence, the English text shall prevail.

For the Republic of Finland

For Montenegro

Sopimus

Suomen tasavallan ja Montenegron välillä sijoitusten

edistämisestä ja suojaamisesta

Suomen tasavalta ja Montenegro, jäljempänä ”sopimuspuolet”, jotka

HALUAVAT lisätä ketään syrjimättä sopimuspuolten välistä taloudellista yhteistyötä sellaisten sijoitusten osalta, joita sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella;

TIEDOSTAVAT, että sopimus tällaisille sijoituksille myönnettävästä kohtelusta edistää yksityisen pääoman siirtoja ja sopimuspuolten taloudellista kehitystä;

OVAT TIETOISIA tarpeesta suojata sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella olevia sijoituksia;

OVAT SAMAA MIELTÄ siitä, että vakaat puitteet sijoituksille edistävät taloudellisten voimavarojen mahdollisimman tehokasta käyttöä;

OVAT TIETOISIA siitä, että taloudellisten yhteyksien ja liikeyhteyksien kehittäminen voi edistää kansainvälisesti tunnustettujen työelämään liittyvien oikeuksien kunnioittamista;

OVAT SAMAA MIELTÄ siitä, että nämä tavoitteet voidaan saavuttaa lieventämättä vaatimuksia, jotka liittyvät yleisesti sovellettaviin terveyttä, turvallisuutta ja ympäristöä koskeviin toimenpiteisiin; ja

ovat päättäneet tehdä sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen;

OVAT SOPINEET SEURAAVASTA:

1 artikla **Määritelmät**

Tässä sopimuksessa:

1. ”Sijoitus” tarkoittaa kaikenlaista varallisuutta, jonka sopimuspuolen sijoittaja on perustanut tai hankkinut toisen sopimuspuolen alueella tämän sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti, mukaan luettuna erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

a) irtain ja kiinteä omaisuus sekä muut esineoikeudet, kuten kiinnitykset ja pantti- ja pidätysoikeudet;

b) yrityksen osakkeet ja joukkovelkakirjat tai muut osuudet yrityksestä;

c) vaateet rahaan ja vaateet sopimusperusteisiin sijoitukseen liittyviin suoritteisiin, joilla on taloudellista arvoa;

d) henkiseen omaisuuteen kohdistuvat oikeudet, kuten patentit, tekijänoikeudet, tavaramerkit ja teolliset mallioikeudet sekä tekniset valmistusmenetelmät, maantieteelliset merkinnät, tietotaito ja goodwill-arvo; ja

e) lakiin, hallinnolliseen toimenpiteeseen tai toimivaltaisen viranomaisen kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvat toimiluvat, mukaan luettuna luvat etsiä, ottaa käyttöön, louhia tai hyödyntää luonnonvaroja.

Sellaiset sijoitukset, joita sopimuspuolen oikeushenkilö on tehnyt tämän sopimuspuolen alueella, mutta jotka ovat tosiasiallisesti toisen sopimuspuolen sijoittajien omistuksessa tai suorassa tai välillisessä hallinnassa, katsotaan myös viimeksi mainitun sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiksi, jos ne on tehty ensin mainitun sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti.

Mikään varallisuuden sijoitus- tai jälleensijoitusmuodon muutos ei vaikuta varallisuuden luonteeseen sijoituksena.

2. ”Tuotto” tarkoittaa sijoituksesta saatuja tuloja ja siihen sisältyy erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan voitto, osingot, korot, rojalit, maksut ja omaisuuden luovutusvoitto sekä sijoitukseen liittyvät luontoissuoritukset.

Uudelleensijoitetulle tuotolle annetaan sama kohtelu kuin alkuperäiselle sijoitukselle.

3. "Sijoittaja" tarkoittaa kummankin sopimuspuolen osalta seuraavia henkilöitä, jotka sijoittavat toisen sopimuspuolen alueella jälkimmäisen sopimuspuolen lainsäädännön ja tämän sopimuksen määräysten mukaisesti:

a) luonnollista henkilöä, joka on jommankumman sopimuspuolen kansalainen sen lainsäädännön mukaisesti; tai

b) oikeushenkilöä, esimerkiksi yhtiötä, yhtymää, toiminimeä, taloudellista yhdistystä tai yleishyödyllistä järjestöä, joka on perustettu tai muodostettu sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti ja jonka rekisteröity toimipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on kyseisen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella.

4. "Alue" tarkoittaa

a) Suomen tasavallan osalta

Suomen maa-alueetta, sisäisiä aluevesiä ja aluemerta ja niiden yläpuolella olevaa ilmatilaa sekä aluemerен ulkopuolisia merivyöhykkeitä, mukaan luettuna merenpohja ja sen sisusta, joihin nähden Suomella on täysivaltaiset oikeudet tai lainkäyttövalta voimassaolevan kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti näiden alueiden luonnonvarojen tutkimisen ja hyödyntämisen osalta.

b) Montenegron osalta

maarajojen ympäröimää aluetta sekä aluemerен ulkopuolista merta ja merenpohjaa ja sen sisustaa, joihin nähden Montenegrolla on kansallisten lakiensa ja määräystensä sekä kansainvälisen oikeuden mukaisesti täysivaltaiset oikeudet tai lainkäyttövalta.

2 artikla

Sijoitusten edistäminen ja suojaaminen

1. Kumpikin sopimuspuoli edistää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia ja hyväksyy tällaiset sijoitukset lakiensa ja määräystensä mukaisesti.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää alueellaan täysimääräisen ja jatkuvan suojan sekä oikeudenmukaisen kohtelun toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille ja niiden tuotolle. Joka tapauksessa sopimuspuoli myöntää

kohtelun, joka on vähintään yhtä edullinen kuin kansainvälisen oikeuden ja tämän sopimuksen määräysten edellyttämä kohtelu.

3. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan haittaa kohtuuttomin tai mielivaltaisoin toimenpitein toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoitusten hankintaa, laajentamista, toimintaa, hoitoa, ylläpitoa, käyttöä, hyödyntämistä ja myyntiä tai muuta luovuttamista.

3 artikla **Sijoitusten kohtelu**

1. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille sekä näiden sijoituksille ja niiden tuotolle vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omille sijoittajilleen sekä näiden sijoituksille ja niiden tuotolle sijoitusten hankinnan, laajentamisen, toiminnan, hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen ja myynnin tai muun luovuttamisen osalta.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille sekä näiden sijoituksille ja niiden tuotolle vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää suosituimmuusasemassa olevan maan sijoittajille sekä näiden sijoituksille ja niiden tuotolle niiden perustamisen, hankinnan, laajentamisen, toiminnan, hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen ja myynnin tai muun luovuttamisen osalta.

3. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille sekä näiden sijoituksille ja niiden tuotolle tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen edellyttämistä kohteluista paremman sen mukaan, kumpi niistä on kyseisen sijoittajan mukaan edullisempi.

4 artikla **Poikkeukset sijoitusten kohtelusta**

Tämän sopimuksen määräysten ei katsota velvoittavan sopimuspuolta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin ja näiden sijoituksiin kohtelua, etua tai erivapautta, joka perustuu olemassa olevaan tai tulevaan:

a) vapaakauppa-alueeseen, tulliliittoon, yhteismarkkinoihin, talous- ja rahaliittoon tai muuhun vastaavaan alueelliseen taloudellista yhdentymistä koskevaan sopimukseen, mukaan luettuna alueelliset työmarkkinasopimukset, joiden osapuolena toinen sopimuspuoli on tai joiden osapuoleksi se voi tulla, tai

b) kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaan sopimukseen tai muuhun kokonaan tai pääasiassa verotusta koskevaan kansainväliseen sopimukseen.

5 artikla **Pakkolunastus**

1. Sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella olevia sijoituksia ei pakkolunasteta tai kansallisteta eikä niihin kohdisteta muita suoria tai välillisiä toimenpiteitä, joilla on pakkolunastusta tai kansallistamista vastaava vaikutus (jäljempänä "pakkolunastus"), ellei sitä tehdä yleisen edun vuoksi, ketään syrjimättä, oikeudenmukaista menettelyä noudattaen ja maksamalla siitä välitön, riittävä ja tosiasiallinen korvaus.

2. Tällaisen korvauksen on vastattava pakkolunastetun sijoituksen oikeudenmukaista markkina-arvoa, joka sillä oli välittömästi ennen pakkolunastuksen suorittamista tai ennen kuin pakkolunastus tuli yleiseen tietoon, sen mukaan, kumpi ajankohdista on aikaisempi.

3. Korvauksen tulee olla täysin realisoitavissa, ja se maksetaan viipymättä. Korvaukseen sisältyy maksuvaluutan markkinakoron mukainen korko pakkolunastetun omaisuuden menettämispäivästä korvauksen maksupäivään saakka.

4. Sopimuspuolet vahvistavat, että sopimuspuolen pakkolunastaessa sellaisen yrityksen varat tai osan niistä, joka on perustettu tai muodostettu tämän sopimuspuolen omalla alueella voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti, ja jonka osakkeita toisen sopimuspuolen sijoittajat omistavat, tai kun pakkolunastuksen kohde on sopimuspuolen alueella perustettu yhteisyritys, isäntäsopimuspuoli varmistaa, että kyseisen yrityksen tai yhteisyrityksen pakkolunastusajankohtana olemassa olevan yhtiöjärjestyksen ja muiden merkittävien asiakirjojen määräyksiä kunnioitetaan täysimääräisesti.

5. Sijoittajalla, jonka sijoituksia pakkolunastetaan, on oikeus saada tapauksensa viipymättä kyseisen sopimuspuolen oikeusviranomaisten tai muiden riippumattomien ja toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi, sekä oikeus sijoitustensa arvonmääritykseen tässä artiklassa mainittujen periaatteiden mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän sopimuksen 9 artiklan soveltamista.

6 artikla

Menetysten Korvaaminen

1. Sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille, joiden kyseisen sopimuspuolen alueella oleville sijoituksille aiheutuu menetyksiä tällä alueella olevan sodan tai muun aseellisen selkkauksen, kansallisen hätätilan, kansannousun, kapinan tai mellakan vuoksi, edunpalautuksen, hyvityksen, korvauksen tai muun järjestelyn osalta vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omille sijoittajilleen tai suosituimmuusasemassa olevan maan sijoittajille, sen mukaan kumpi niistä on sijoittajan mukaan edullisempi.

2. Sen vaikuttamatta tämän artiklan 1 kappaleen soveltamiseen, sopimuspuolen sijoittajalle, joka kyseisessä kappaleessa tarkoitettussa tilanteessa kärsii toisen sopimuspuolen alueella menetyksiä, jotka johtuvat:

a) siitä, että viimeksi mainitun sopimuspuolen asevoimat tai viranomaiset ovat pakko-ottaneet sen sijoituksen tai sijoituksen osan, tai

b) siitä, että viimeksi mainitun sopimuspuolen asevoimat tai viranomaiset ovat tuhonneet sen sijoituksen tai sijoituksen osan, vaikka tilanne ei olisi edellyttänyt sitä,

myönnetään viimeksi mainitun sopimuspuolen toimesta edunpalautus tai korvaus, jonka tulee kummassakin tapauksessa olla välitön, riittävä ja tosiasiallinen, ja mahdollisen korvauksen on oltava täysin realisoitavissa, se maksetaan viipymättä, ja siihen sisältyy maksuvahuttan markkinakoron mukainen korko pakko-oton tai tuhoamisen ajankohdasta maksupäivään saakka.

7 artikla

Vapaat siirrot

1. Kumpikin sopimuspuoli takaa toisen sopimuspuolen sijoittajille oikeuden siirtää vapaasti näiden sijoituksia ja sijoituksiin liittyviä siirtomaksuja alueelleen ja alueeltaan. Näihin siirtomaksuihin sisältyvät erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

a) peruspääoma sekä sijoituksen ylläpitämiseen, kehittämiseen tai kasvattamiseen tarkoitetut lisäsummat;

b) tuotto;

c) kokonaan tai osittain tapahtuvasta sijoituksen myynnistä tai realisoinnista saadut tulot;

d) sijoituksen toiminnasta aiheutuvien kulujen maksamiseen vaaditut rahasummat, kuten lainojen takaisinmaksut, rojaltit ja muut maksut;

e) tämän sopimuksen 5 ja 6 artiklan mukaisesti maksettavat korvaukset;

f) 9 artiklan mukaisesta riidan ratkaisemisesta johtuvat maksut;

g) ulkomailta palkatun ja sijoituksen yhteydessä työskentelevän henkilökunnan ansiotulot ja muut palkkiot.

2. Kumpikin sopimuspuoli varmistaa myös, että tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut siirrot tehdään rajoituksetta vapaasti vaihdettavassa valuutassa ja siirrettävään valuuttaan siirtopäivänä sovellettavan markkinakurssin mukaisesti, ja että ne ovat välittömästi siirrettävissä.

3. Isäntäsopimuspuoli voi säädellä tämän artiklan 2 kappaleen mukaista vapaata siirtoa soveltamalla oikeudenmukaisesti, syrjimättömästi ja vilpittömässä mielessä toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että sijoittajat noudattavat verovelvoitteiden täyttämistä koskevia isäntäsopimuspuolen lakeja ja määräyksiä.

4. Jos valuuttamarkkinoita ei ole käytettävissä, sovellettava vaihtokurssi vastaa viimeisintä vaihtokurssia, jota on käytetty valuuttojen muuttamiseksi erityisnosto-oikeuksiksi.

5. Vakavien maksutasevaikeuksien vallitessa tai uhatessa kyseinen sopimuspuoli voi rajoittaa sijoituksiin liittyviä siirtomaksuja edellyttäen, että rajoitukset ovat kansainvälisen valuuttarahaston määräysten mukaisia. Rajoitusten on kaikissa tapauksissa oltava oikeudenmukaisia ja syrjimättömiä, ja niitä on sovellettava vilpittömässä mielessä.

6. Mikäli isäntäsopimuspuoli aiheuttaa siirron viivästymisen, siirtoon sisältyy maksuvaluutan markkinakoron mukainen korko siitä päivästä alkaen, jona siirtoa on pyydetty, siirtopäivään saakka, ja kyseinen sopimuspuoli vastaa sen maksamisesta.

8 artikla **Sijaantulo**

Jos sopimuspuoli tai sen edustajaksi määrätty taho suorittaa maksun toisen sopimuspuolen alueella olevaan sijoitukseen liittyvän korvausvastuun tai takuu- tai vakuutus sopimuksen perusteella, viimeksi mainittu sopimuspuoli tunnustaa sijoittajan oikeuksien ja vaateiden siirtämisen ensin mainitulle sopimuspuolelle tai sen edustajaksi määrätylle taholle, sekä ensin mainitun sopimuspuolen tai sen edustajaksi määrätyn tahon oikeuden käyttää näitä oikeuksia ja vaateita sijaantulon perusteella samassa määrin kuin niiden edellinen haltija.

9 artikla **Sijoittajan ja sopimuspuolen väliset riidat**

1. Sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan väliset riidat, jotka johtuvat sijoituksesta, tulisi ratkaista sovinnollisesti riidan osapuolten kesken.

2. Jos riitaa ei ole ratkaistu kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona riidasta on ilmoitettu kirjallisesti, riita voidaan sijoittajan valinnan mukaisesti saattaa:

a) sen sopimuspuolen toimivaltaiseen tuomioistuimeen, jonka alueella sijoitus on tehty, tai

b) ratkaistavaksi välimiesmenettelyn avulla sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliseen ratkaisukeskukseen (ICSID), joka on perustettu 18 päivänä maaliskuuta 1965 Washingtonissa allekirjoitettavaksi avatun, valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemista koskevan yleissopimuksen mukaisesti (jäljempänä "keskus"), jos keskus on käytettävissä; tai

c) tilapäiseen välimiesoikeuteen, joka perustetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti, elleivät riidan osapuolet toisin sovi.

3. Sijoittaja, joka on saattanut riidan kansalliseen tuomioistuimeen, voi kuitenkin vielä saattaa sen jonkin tämän artiklan 2 kappaleen b ja c kohdassa mainitun välimiesoikeuden käsiteltäväksi, jos hän ilmoittaa luopuvansa tapauksen ajamisesta kansallisessa oikeudenkäynnissä ja vetää tapauksen pois ennen kuin kansallinen tuomioistuin on antanut tapauksen asiasisältöä koskevan tuomion.

4. Tämän artiklan mukainen välimiesmenettely toteutetaan kumman tahansa riidan osapuolen pyynnöstä sellaisessa valtiossa, joka on New Yorkissa 10 päivänä kesäkuuta 1958 allekirjoitettavaksi avatun ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan yleissopimuksen (New Yorkin yleissopimus) sopimuspuoli. Tämän artiklan mukaisesti välimiesmenettelyyn saatettujen riitojen katsotaan New Yorkin yleissopimuksen 1 artiklan soveltamistarkoituksessa johtuvan kaupallisesta suhteesta tai liiketoimesta.

5. Kumpikin sopimuspuoli antaa ehdoitta suostumuksensa siihen, että sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan välinen riita saatetaan välimiesmenettelyyn tämän artiklan mukaisesti.

6. Kumpikaan sopimuspuolista, joka on riidan osapuolena, ei voi esittää vastalauseita missään välimiesmenettelyn tai välimiestuomion täytäntöönpanon vaiheessa sillä perusteella, että sijoittaja, joka on riidan toisena osapuolena, on saanut vakuutuksen perusteella hyvityksen, joka kattaa sen menetykset kokonaan tai osittain.

7. Välimiestuomio on lopullinen ja sitoo riidan osapuolia. Kumpikin sopimuspuoli varmistaa välimiestuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon sen sopimuspuolen asianmukaisten lakien ja määräysten mukaisesti, jonka alueella välimiestuomioon vedotaan, kyseisen sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten toimesta välimiestuomiossa asianmukaisesti mainittuun päivämäärään mennessä.

10 artikla **Sopimuspuolten väliset riidat**

1. Sopimuspuolten väliset riidat, jotka koskevat tämän sopimuksen tulkintaa ja soveltamista, ratkaistaan mahdollisuuksien mukaan diplomaattiteitse.

2. Jos riitaa ei voida ratkaista tällä tavoin kuuden (6) kuukauden kuluessa siitä päivästä lukien, jona jompikumpi sopimuspuoli on pyytänyt neuvotteluja, se saatetaan jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

3. Välimiesoikeus perustetaan kutakin yksittäistapausta varten seuraavalla tavalla. Kahden (2) kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön vastaanottamisesta, kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden välimiesoikeuden jäsenen. Nämä kaksi jäsentä valitsevat kolmannen valtion kansalaisen, joka molempien sopimuspuolten hyväksynnästä nimitetään välimiesoikeuden puheenjohtajaksi. Puheenjohtaja nimitetään neljän (4) kuukauden kuluessa kahden muun jäsenen nimittämispäivästä.

4. Jos tarvittavia nimityksiä ei ole tehty tämän artiklan 3 kappaleessa mainittujen ajanjaksojen kuluessa, kumpi tahansa sopimuspuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa tekemään tarvittavat nimitykset. Jos Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai on muuten estynyt hoitamaan kyseistä tehtävää, virkaiältään seuraavaksi vanhinta Kansainvälisen tuomioistuimen jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen tai joka ei muutoin ole estynyt hoitamaan kyseistä tehtävää, pyydetään tekemään tarvittavat nimitykset.

5. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänen enemmistöllä. Välimiesoikeuden päätökset ovat lopullisia ja sitovat molempia sopimuspuolia. Kumpikin sopimuspuoli vastaa nimittämänsä jäsenen kustannuksista ja edustuksensa aiheuttamista kustannuksista välimiesmenettelyn aikana. Molemmat sopimuspuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin puheenjohtajan kustannuksista sekä muista mahdollisista kustannuksista. Välimiesoikeus voi tehdä erilaisen päätöksen kustannusten jakamisen osalta. Kaikilta muilta osin välimiesoikeus päättää omista menettelysäännöistään.

6. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettut riidat ratkaistaan tämän sopimuksen määräysten ja yleisesti tunnustettujen kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti.

11 artikla

Luvat

1. Kumpikin sopimuspuoli kohtelee lakiensa ja määräystensä mukaisesti suotuisasti sijoituksiin liittyviä lupahakemuksia ja myöntää nopeasti luvat, joita sen alueella tarvitaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia varten.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää lakiensa ja määräystensä mukaisesti väliaikaisen maahantulo- ja oleskeluluvan ja antaa tarvittavat luvan vahvistavat asiakirjat sellaisille luonnollisille henkilöille, jotka on palkattu ulkomailta työskentelemään toisen sopimuspuolen sijoittajan sijoituksen yhteydessä johtajina, asiantuntijoina tai teknisenä henkilökuntana, ja jotka ovat yritykselle oleellisia, niin kauan kuin nämä henkilöt täyttävät tämän kappaleen vaatimukset, ja myöntää näiden työntekijöiden perheenjäsenille (puolisolle ja alaikäisille lapsille) väliaikaisen maahantulo- ja oleskeluluvan samaksi ajaksi kuin työntekijöille.

12 artikla

Muiden määräysten soveltaminen

1. Jos jommankumman sopimuspuolen lainsäädännön määräykset tai tämän sopimuksen lisäksi sopimuspuolten välillä olemassa olevat tai myöhemmin vahvistettavat kansainvälisen oikeuden mukaiset velvoitteet sisältävät joko yleisiä tai erityisiä määräyksiä, joiden mukaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille voidaan myöntää edullisempi kohtelu kuin tämän sopimuksen mukainen kohtelu, sellaiset määräykset ovat ensisijaisia tämän sopimuksen määräyksiin nähden siinä määrin kuin ne ovat sijoittajalle edullisempia.

2. Kumpikin sopimuspuoli noudattaa muita oikeudellisia velvoitteita, joita sillä mahdollisesti on toisen sopimuspuolen sijoittajan yksittäisen sijoituksen osalta.

13 artikla

Sopimuksen soveltaminen

Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella, riippumatta siitä, onko ne tehty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai sen jälkeen, mutta sitä ei sovelleta sellaisiin sijoituksiin koskeviin riitoihin, jotka ovat syntyneet, eikä sellaisiin vaateisiin, jotka on ratkaistu ennen sopimuksen voimaantuloa.

14 artikla

Neuvottelut

Sopimuspuolet neuvottelevat ajoittain keskenään jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä käsitelläkseen tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja tarkastellakseen sellaisia kysymyksiä, joita tästä sopimuksesta voi johtua. Tällaiset neuvottelut käydään sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten välillä sellaisessa paikassa ja sellaisena ajankohtana, joista on sovittu diplomaattiteitse.

15 artikla

Avoimuusperiaate

1. Kumpikin sopimuspuoli julkaisee viipymättä tai pitää muuten julkisesti saatavilla yleisesti sovellettavat lakinsa, määräyksensä, menettelytapansa ja hallinnolliset päätöksensä ja tuomioistuintensa päätökset sekä kansainväliset sopimukset, jotka voivat vaikuttaa toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin, jotka ovat ensin mainitun sopimuspuolen alueella.

2. Mikään tämän sopimuksen määräys ei aseta sopimuspuolelle velvollisuutta luovuttaa luottamuksellisia tai omistamiseen liittyviä tietoja tai antaa pääsyä sellaisiin tietoihin, mukaan luettuna yksittäisiä sijoittajia tai sijoituksia koskevat tiedot, joiden paljastaminen häittäisi lainvalvontaa tai olisi kyseisen sopimuspuolen asiakirjajulkisuutta koskevan lainsäädännön vastaista tai häittäisi yksittäisten sijoittajien oikeutettuja kaupallisia etuja.

16 artikla

Sopimuksen voimaantulo, voimassaoloaika ja voimassaolon päättyminen

1. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen kirjallisesti, kun niiden oikeudelliset vaatimukset tämän sopimuksen voimaantulolle on täytetty. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona jälkimmäinen ilmoitus on vastaanotettu.

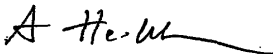
2. Tämä sopimus on voimassa viidentoista (15) vuoden ajan ja on sen jälkeen edelleen voimassa samoin ehdoin, kunnes jompikumpi sopimuspuoli ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti aikomuksestaan päättää sopimuksen voimassaolo kahdentoista (12) kuukauden kuluttua.

3. Sellaisten sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen voimassaolon päättymisspävää, 1-15 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa seuraavan viidentoista (15) vuoden ajan tämän sopimuksen voimassaolon päättymisspäivästä lukien.

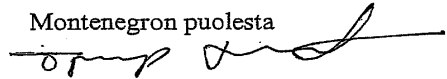
TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet edustajat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty kahtena kappaleena ..... päivänä .....kuuta 200....
suomen, montenegron ja englannin kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä
todistusvoimaiset. Tekstien poiketessa toisistaan on englanninkielinen teksti
ratkaiseva.

Suomen tasavallan puolesta

Montenegron puolesta

**SPORAZUM
IZMEĐU CRNE GORE I REPUBLIKE FINSKE
O PODSTICANJU I UZAJAMNOJ ZAŠTITI ULAGANJA**

Crna Gora i Republika Finska, u daljem tekstu: "Strane ugovornice";

U ŽELJI da podstaknu uspješniju međusobnu ekonomsku saradnju sto se tiče investicija od strane investitora jedne Strane ugovornice na teritoriji druge Strane ugovornice, bez diskriminacije.

UVIĐAJUĆI da će sporazum o usklađenom tretmanu ulaganja stimulisati protok privatnog kapitala i ekonomskog razvoja Strana ugovornica;

CIJENEĆI potrebu da se zaštite investicije investitora jedne Strane ugovornice na teritoriji druge Strane ugovornice;

SLAŽUĆI se da će stabilan okvir za investicije doprinijeti unapređenju efektivnog korišćenja ekonomskih resursa.

UVIĐAJUĆI da razvoj ekonomskih i poslovnih veza može da unaprijedi poštovanje međunarodno priznatih radnih prava;

SLAŽUĆI se da ovi ciljevi mogu biti postignuti bez slabljenja zdravlja, sigurnosti i mjera za okolinu generalne primjene; i

Razjašnjavajući to sklopile Ugovor vezan za podsticanje i zaštitu investicija,

SPORAZUMJELE SU SE O SLEDEĆEM:

Član 1.
DEFINICIJE

U svrhu ovoga Ugovora:

1. Izraz "ulaganje" označava sve vrste sredstava objavljenih ili postignutih od strane ulagača jedne Strane Ugovornice na teritoriji druge Strane ugovornice u skladu sa zakonima i propisima druge Strane ugovornice i ona obuhvataju naročito, mada ne i isključivo, sljedeće:
  - a) pokretnu i nepokretnu imovinu, kao i sva ostala prava, kao što su zakup, zalog i jemstvo;
  - b) akcije, dionice, obveznice i ostale oblike učešća u kompaniji;
  - c) novčana potraživanja i potraživanja performansa, po osnovu ugovora, koja imaju ekonomsku vrijednost i pomažu investiciju;
  - d) prava industrijske i intelektualne svojine, uključujući autorska prava, patente, zaštitna imena, tehnologiju, geografske oznake, "goodwill", "know-how", industrijske dizajne i modele;
  - e) koncesije odobrene na osnovu zakona ili na osnovu ugovora od strane kompetentnih vlasti, uključujući koncesije za razvoj, izvlačenje ili korišćenje prirodnih bogatstava.

Investicije napravljene na teritoriji jedne Strane ugovornice od strane bilo kojeg pravnog tijela te iste Strane ugovornice, ali ustvari posjedovane ili kontrolisane direktno ili indirektno od strane investitora druge Strane ugovornice, smatra će se ulaganje ulagača druge Strane ugovornice ako su napravljene u skladu sa zakonom prvobitne Strane ugovornice.

Promjena pravnog oblika u koji su sredstva uložena neće imati uticaj na njihov karakter "ulaganja".

2. Izraz "prinosi" označava prihode koje donosi ulaganje i obuhvata naročito, mada ne i isključivo, dobit, kamate, kapitalnu dobit, dividende, tantijeme i naknade.

Reinvestirani prinosi treba da imaju isti tretman kao originalan ulog.

3. Izraz "ulagač" označava, u odnosu na svaku od Strana ugovornica, slijedeće subjekte koji investiraju na teritoriji druge Strane ugovornice u skladu sa zakonima te druge strane ugovornice po odredbama ovoga Ugovora:

- a) osoba koja ima nacionalnost jedne od Strana ugovornica u skladu sa njenim zakonima; ili
- b) pravno tijelo kao što je kompanija, korporacija, firma, partnerstvo, poslovna asocijacija ili organizacija koja je pripojena ili konstituisana u skladu sa zakonima i propisima Strane ugovornice i ima registrovanu kancelariju ili centralnu administraciju ili mjesto poslovanja pod jurisdikcijom te Strane ugovornice.

4. Izraz "teritorija" znači:

a) u odnosu na Crnu Goru:

zonu okruženu kopnenim granicama kao i more, morsko dno i podvodno područje iza teritorijalnih voda nad kojim Crna Gora, u skladu sa svojim nacionalnim pravima i propisima, ima suverena prava i jurisdikciju.

b) u odnosu na Republiku Finsku:

kopneno područje, interne vode i područja mora republike Finske, kao i vazdušni prostor iznad njih, i takođe morske zone iza teritorijalnih voda, uključujući morsko dno i podvodno područje na koje Finska, u skladu sa svojim nacionalnim zakonima i propisima i međunarodnim pravom, ima suverena prava i jurisdikciju, a u svrsi istraživanja i eksploatacije prirodnih resursa u samim zonama.

Član 2.

PODSTICANJE I ZAŠTITA ULAGANJA

1. Svaka Strana ugovornica treba da podstakne na svojoj teritoriji ulaganje ulagača druge Strane ugovornice u skladu sa svojim pravilima i propisima
2. Svaka Strana ugovornica treba da na svojoj teritoriji uskladi uloge i prihode od uloga od strane ulagača druge Strane ugovornice, punu i konstantnu zaštitu, korektan i nepristrasan tretman. U bilo kom slučaju Strana ugovornica treba da

postigne tretman ne manje pogodan od onog koji se traži od strane međunarodnog prava i odredbi ovog Ugovora.

3. Nijedna Strana ugovornica ne treba da naruši nerazumnim ili arbitrarnim mjerama akviziciju, ekspanziju, operacije, menadžment, održavanje, korišćenje, uživanje i prodaju ili druge raspodjele ulaganja ulagača druge Strane ugovornice

Član 3.

TRETMAN ULAGANJA

1. Svaka Strana ugovornica će dodijeliti ulaganjima ulagača druge Strane ugovornice njihovim ulaganjima i prihodima od ulaganja tretman ništa manje povoljan od tretmana koji dodjeljuje svojim sopstvenim ulagačima i njihovim ulaganjima i prihodima u odnosu na akviziciju, ekspanziju, operaciju, menadžment, održavanje, korišćenje, uživanje i prodaju ili druge raspodjele ulaganja.
2. Svaka Strana ugovornica će dodijeliti ulagačima druge Strane ugovornice i njihovim ulozima i prihodima, u pogledu upravljanja, održavanja, korišćenja, uživanja ili prodaje tih ulaganja, tretman koji neće biti manje povoljan od onog koji se dodjeljuje sopstvenim ulagačima ili ulagačima bilo koje treće države, koji god od ovih standarda da je povoljniji iz tačke gledišta ulagača.
3. Svaka Strana ugovornica će dodijeliti ulagačima druge Strane ugovornice i njihovim ulozima i prihodima povoljniji tretman kao što je iskazano u paragrafu 1 i paragrafu 2 ovog Člana, koji god od njih da je za ulagača bolji.

Član 4.

IZUZECI

Odredbе ovog Sporazuma koje se odnose na davanje tretmana koji nije nepovoljniji od onog koji se dodjeljuje ulagačima svake od Strana ugovornica neće se tumačiti kao obaveza jedne Strane ugovornice da ulagačima druge Strane ugovornice dodijeli beneficije bilo kojeg tretmana, preferencijala ili privilegije proistekle na osnovu:

- a) Bezcarinske zone, članstva u carinskoj uniji, zajedničkom tržištu, ekonomskoj i monetarnoj uniji ili drugim regionalnim ekonomskim

integracionim sporazumima, uključujući regionalne radne tržišne sporazume, u kojoj je jedna od Strana ugovornica članica ili bi mogla postati članica; ili

- b) Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili nekog drugog međunarodnog sporazuma vezanog za oporezivanje u cjelosti ili uglavnom.

Član 5.

EKSROPRIJACIJA

1. Ulaganja ulagača svake Strane ugovornice neće biti nacionalizovana, oduzeta niti podvrgnuta mjerama koje imaju jednako dejstvo kao nacionalizacija ili eksproprijacija (u daljem tekstu: "eksproprijacija") na teritoriji druge Strane ugovornice, osim ukoliko se eksproprijacija vrši u javnom interesu, na bazi nediskriminacije, kroz zakonski propisan postupak, i uz brzu, adekvatnu i efektivnu kompenzaciju.
2. Takva kompenzacija će odgovarati tržišnoj vrijednosti ekspropriisanog ulaganja neposredno prije nego što je eksproprijacija ili predstojeća eksproprijacija postala javno poznata tako da može da ugrozi vrijednost ulaganja.
3. Kompenzacija će biti plaćena bez odlaganja i uključice kamatu po komercijalnoj stopi utvrđenoj na tržišnoj osnovi od datuma eksproprijacije ekspropriisanog vlasništva do datuma plaćanja.
4. Strane ugovornice potvrđuju da kada Strana ugovornica izvrši eksproprijaciju resursa ili dijela kompanije koja je pripojena ili konstituisana u skladu sa zakonom na snazi na svojoj teritoriji, i u kojoj ulagači druge strane ugovornice posjeduju akcije, ili kada je objekat eksproprijacije joint-venture sklopljen na teritoriji Strane ugovornice, matična Strana ugovornica osigurava da članovi asocijacije i mogući drugi relevantni dokumenti kompanija ili joint-venture budu u cjelosti poštovani u skladu sa formom koju imaju u vrijeme vršenja eksproprijacije.
5. Bez predrasuda prema Članu 9 ovog Ugovora, ulagač čija ulaganja su ekspropriisana imaju pravo da njegov slučaj bude razmotren i procijenjena ulaganja u skladu sa principima ovog člana, od strane nezavisnih i kompetentnih vlasti te Strane ugovornice.

Član 6.

NADOKNADA GUBITAKA

1. Ulagračima jedne Strane ugovornice čija ulaganja na teritoriji druge Strane ugovornice pretrpe štetu usljed rata ili drugog oružanog sukoba, revolucije, stanja nacionalne opasnosti, pobune, ustanka ili nemira, druga Strana ugovornica će obezbijediti tretman, u pogledu povraćaja, obeštećenja, kompenzacije ili drugog načina izmirenja koji neće biti manje povoljan od onog koji druga Strana ugovornica odobrava sopstvenim ulagačima ili ulagačima bilo koje treće države, koji god od tih standarda da je povoljniji iz tačke gledišta ulagača.
2. Ne ograničavajući stav 1 ovog člana, ulagači Strane ugovornice koji, u bilo kojoj od situacija iz pomenutog stava, pretrpe gubitak na teritoriji druge Strane ugovornice kao rezultat:
  - a) rekvizicije svog ulaganja ili dijela tog ulaganja od strane naoružanih snaga ili nadležnih organa druge Strane ugovornice; ili
  - b) uništenja svog ulaganja ili dijela tog ulaganja od strane naoružanih snaga ili nadležnih organa druge Strane ugovornice, koje nije izazvala nužnost te situacije;

ostvariće restituciju ili kompenzaciju koja će, i u jednom i u drugom slučaju, biti brza, adekvatna i efektivna i biće slobodno prenosiva, i vršiće se po tržišnom deviznom kursu koji je primjenjivan na dan rekvizicije do dana plaćanja.

Član 7

SLOBODAN TRANSFER

1. Svaka Strana ugovornica će osigurati ulagačima druge Strane ugovornice slobodan transfer plaćanja, u i iz sopstvene teritorije, vezano za ulaganje. Takva ulaganja uključuju naročito ali ne isključivo:
  - a) osnivački kapital i svaki dodatni kapital za održavanje ili proširenje ulaganja;
  - b) prihode-povraćaje;
  - c) prihode dobijene ukupnom ili djelimičnom prodajom ili likvidacijom ulaganja;

- d) plaćanja po osnovu otplate kredita za ulaganja i dospjele kamate;
  - e) plaćanja koja proističu iz prava navedenih u članu 5 i 6 ovog Ugovora;
  - f) plaćanja koja proističu iz rešavanja spora po članu 9;
  - g) zarade personala angažovanog iz inostranstva vezano za ulaganje.
2. Svaka Strana ugovornica garantuje da će se transferi plaćanja iz stava 1 ovog člana vršiti bez ikakvih restrikcija i u slobodno konvertibilnoj valuti, po tržišnom kursu koji je primjenljiv na dan transfera u valuti koja se prenosi i moći će odmah da se prenese.
  3. Matična Strana ugovornica može usloviti slobodan transfer iz stava 2 ovog člana, iako nepristrasna primjena mjera garantuje pridržavanje zakona i propisa matične Strane ugovornice vezano za ispunjavanje fiskalnih obaveza.
  4. U odsustvu tržišta deviznog kursa, koristiće se najskoriji kurs koji je primenjivan za konvertovanje valute u Specijalna prava o dobitku.
  5. Strana ugovornica, u slučaju poteškoća u plaćanju ili relevantnih ugrožavanja, će primijeniti restrikcije plaćanja vezano za ulaganje ako su te restrikcije kompatibilne sa odredbama Međunarodnog monetarnog fonda. Takve restrikcije u svakom slučaju treba da budu nepristrasne.
  6. U slučaju odlaganja transfera prouzrokovanog od strane matične Strane ugovornice, transfer će uključivati tržišni devizni kurs za valutu plaćanja od dana kada je transfer tražen do dana kada ga je Strana ugovornica prenijela.

Član 8

SUBROGACIJA

Ako jedna Strana ugovornica ili bilo koja imenovana javna agencija te Strane ugovornice plati naknadu sopstvenim ulagačima na ime garancije koju je dala u vezi sa ulaganjem na teritoriji druge Strane ugovornice, druga Strana ugovornica će priznati prenos, bilo na osnovu zakona ili na osnovu zakonske transakcije, bilo kojeg prava ili potraživanja ulagača prvoj Strani ugovornici ili imenovanoj agenciji; i da prva Strana ugovornica ili imenovana agencija imaju pravo na osnovu subrogacije da ostvaruju svoja prava i realizuju potraživanja tog ulagača.

Član 9.

**RJEŠAVANJE SPOROVA IZMEĐU ULAGAČA I STRANE
UGOVORNICE**

1. Svaki investicioni spor između ulagača jedne Strane ugovornice i druge Strane ugovornice će se, ukoliko je moguće, rješavati prijateljski.
2. U nedostatku prijateljskog rješenja u roku od tri mjeseca od dana pokretanja spora upućivanjem pismenog obavještenja spor će po izboru ulagača, pokrenuti kod:
  - a) nadležnog suda Strane ugovornice na čijoj teritoriji je napravljeno ulaganje;
  - b) Međunarodnog centra za rješavanje investicionih sporova (ICSID), koja vrši arbitražu na osnovu Konvencije o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država, iz Vašingtona od 18. marta 1965, ukoliko je svaka Strana ugovornica ovog sporazuma potpisnica navedene konvencije; ili
  - c) Bilo kog ad hoc arbitražnog suda, imenovanom u skladu sa Arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL), osim ako se Strane ugovornice u sporu ne dogovore drugačije.
3. Ulagač koji je podnio spor može imati obeštećenje na jednom od arbitražnih sudova pomenutih u stavu 2 (b) do (c) ovog člana prije nego što je presuda isporučena od strane nacionalnog suda, ulagač izjavi da neće da vodi dalji spor po nacionalnim procedurama i povuče slučaj.
4. Svaka arbitraža na osnovu ovog člana će se, na zahtjev bilo koje od strana u sporu, vršiti u državi koja je potpisnica Njujorške konvencije. Potraživanja podnesena arbitraciji po ovom članu smatraju se proisteklim iz komercijalne veze ili transakcije za potrebe člana 1 Njujorške konvencije.
5. Svaka Strana ugovornica ovdje daje pismenu saglasnost i pismeno prihvatanje od strane ulagača u sporu da se spor uputi na rješavanje u skladu sa ovim članom.
6. U svakom postupku koji uključuje investicioni spor, Strana ugovornica neće, kao prigovor uputiti kontratužbu ili iz bilo kojeg drugog razloga, na

činjenicu da je ulagač dobio oštećenje ili drugu nadoknadu u cjelosti ili djelimično za pokriće svoje navodne štete po polisi osiguranja ili garanciji.

7. Svaka arbitražna odluka donesena u skladu sa ovim članom biće konačna i obavezujuća za obje strane u sporu. Svaka Strana ugovornica će bez odlaganja realizovati odredbe te odluke i obezbijediti njeno izvršenje na svojoj teritoriji.

Član 10.

RJEŠAVANJE SPOROVA IZMEĐU STRANA UGOVORNICA

1. Sporovi između Strana ugovornica u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog sporazuma rješavaće se, u što je moguće većoj mjeri, putem pregovora.
2. Ukoliko se spor ne može riješiti u roku od 6 (šest) mjeseci, on će, na zahtev jedne ili druge Strane ugovornice, biti podnjet na rješavanje arbitražnom sudu.
3. Takav arbitražni sud će biti osnovan na sljedeći način na ad hoc osnovi. U roku od 2 (dva) mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za arbitraciju, svaka Strana ugovornica će imenovati jednog člana arbitražnog suda. Ova dva člana će se usaglasiti oko državljanina treće države kao predsjednika arbitražnog suda kojeg će imenovati dvije Strane ugovornice. Predsjednik će biti imenovan u roku od 4 (četiri) mjeseca od dana imenovanja druga dva člana.
4. Ukoliko se u rokovima utvrđenim u stavu 3 ovog člana ne naprave neophodna imenovanja, jedna ili druga Strana ugovornica mogu, u odsustvu nekog drugog relevantnog dogovora, da zatraže od predsjednika Međunarodnog suda pravde da obavi potrebna imenovanja. Ako je predsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin bilo jedne ili druge Strane ugovornice ili ukoliko je iz bilo kog razloga spriječen da obavi pomenutu funkciju, zatražiće se od potpredsjednika Međunarodnog suda pravde, ili u slučaju njegove spriječenosti, od sljedećeg po rangu člana ovog Suda da pod istim uslovima obavi potrebna imenovanja.
5. Arbitražni sud donosi odluke većinom glasova. Njegove odluke su konačne i obavezujuće za obje Strane ugovornice. Objije Strane ugovornice snose troškove člana imenovanog od strane Strane ugovornice i njegove reprezentacije na arbitrarnim procedurama. Objije Strane ugovornice treba podjednako da snose troškove predsjednika suda, kao i ostale troškove. Sud može da donese drugačije odluke vezano za podjelu troškova. Po svim drugim aspektima, Arbitražni sud će odlučiti pravila procedure.

6. Sporna pitanja koja su istaknuta u paragrafu 1 ovog Člana treba da budu riješena u skladu sa odredbama ovog Ugovora i generalno prepoznatim principima međunarodnog prava.

Član 11. DOZVOLE

1. Svaka Strana ugovornica će tretirati aplikacije za investicije i donacije kao i ekspeditivno neophodne dozvole tražene na svojoj teritoriji u vezi sa ulaganjima ulagača druge Strane ugovornice.
2. Svaka strana ugovornica će garantovati trenutni ulazak i ostanak i obezbijediti neophodne potvrde osobama koje su zaposlene iz inostranstva kao izvršioци, menadžeri, specijalisti ili tehničari u vezi sa ulaganjem ulagača druge Strane ugovornice, i koji su značajni za firmu dok god osobe uspijevaju da ispune zahtjeve ovog paragrafa, kao i trenutni ulazak i ostanak članova njihovih familija(žene i manje djece) za isti period kao i zaposleni.

Član 12. PRIMJENA DRUGIH PRAVILA

1. Zakonski propisi bilo koje Strane ugovornice ili međunarodnog prava, koji postoje sada ili su objavljeni između Strana ugovornica kao dodatak ovom sporazumu, a sadrže odredbe koje se tiču ulaganja ulagača druge Strane ugovornice povoljnije od ovog određenog ovim sporazumom, prevladati će nad ovim sporazumom.
2. Svaka strana ugovornica treba da prati zakonske obaveze koje ima vezano za određena ulaganja ulagača druge Strane ugovornice.

Član 13.
PRIMJENJIVOST OVOG SPORAZUMA

Odredbe ovog sporazuma će se primjenjivati na sva ulaganja izvršena prije i poslije njegovog stupanja na snagu od ulagača jedne Strane ugovornice na teritoriji druge Strane ugovornice. On se, međutim, neće primjenjivati na sporove koji su nastali prije njegovog stupanja na snagu.

Član 14.
KONSULTACIJE

Svaka Strana ugovornica može da predloži drugoj Strani ugovornici da se konsultuju o bilo kojem pitanju koje se odnosi na primjenu ovog sporazuma. Ove konsultacije će se održavati na prijedlog jedne od Strana ugovornica na mjestu i u vrijeme dogovoreno diplomatskim putem.

Član 15.
TRANSPARENTNOST

1. Svaka Strana ugovornica će objaviti svoje zakone i propise, procedure i administrativna pravila i sudske odluke opšte primjene kao i međunarodne sporazume koji mogu uticati na ulaganja ulagača druge Strane ugovornice na teritoriji prve Strane ugovornice.
2. Ništa u ovom sporazumu ne iziskuje da Strana ugovornica dozvoli pristup povjerljivim informacijama, uključujući informacije o ulaganjima i ulagačima, ako puštanje takvih informacija može biti protiv njenih zakona ili komercijalnih interesa pojedinih ulagača.

Član 16.
**STUPANJE NA SNAGU, ROK TRAJANJA I PRESTANAK VAŽENJA
SPORAZUMA**

1. Strane ugovornice će obavijestiti jedna drugu kada zakonski uslovi za stupanje ovog sporazuma na snagu budu ispunjeni. Sporazum će stupiti na snagu trideset dana od datuma posljednjeg dobijenog obavještenja.

2. Ovaj sporazum se zaključuje na period od (15) petnaest godina. Ovaj sporazum će ostati na snazi i nakon toga sve dok bilo koja od Strana ugovornica ne obavijesti drugu stranu u pismenoj formi o svojoj namjeri da ga raskine. Obavještenje o raskidu će stupiti na snagu jednu godinu nakon datuma obavještenja.
3. Što se tiče ulaganja koja su izvršena prije datuma stupanja na snagu obavještenja o raskidu ovog sporazuma, odredbe članova od 1 do 15 će nastaviti da važe još (15) petnaest godina od tog datuma.

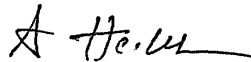
U potvrdu čega su dolje potpisani predstavnici, valjano ovlašćeni, potpisali ovaj sporazum.

Sačinjeno u dva primjerka u ....., dana ..... godine, na crnogorskom jeziku, na finskom i engleskom jeziku, s tim što su svi tekstovi podjednako autentični. U slučaju bilo kog odstupanja u tumačenju, tekst na engleskom jeziku će imati prevagu.

Za Vladu Crne Gore:

Za Vladu Republike Finske:

[TRANSLATION – TRADUCTION]

ACCORD ENTRE LA RÉPUBLIQUE DE FINLANDE ET LE MONTÉNÉGRO RELATIF À LA PROMOTION ET À LA PROTECTION DES INVESTIS- SEMENTS

La République de Finlande et le Monténégro, désignés ci-après par les « Parties contractantes »,

Désireux de renforcer une plus grande coopération économique entre eux en ce qui concerne les investissements des investisseurs d'une Partie contractante sur le territoire de l'autre Partie contractante sur une base non discriminatoire,

Reconnaissant qu'un accord sur le traitement qui sera accordé à de tels investissements stimulera le flux des capitaux privés et le développement économique des Parties contractantes,

Considérant la nécessité de protéger les investissements des investisseurs d'une Partie contractante sur le territoire de l'autre Partie contractante,

Convenant qu'un cadre stable pour l'investissement permettra d'utiliser les ressources économiques avec un maximum d'efficacité,

Estimant que l'établissement de liens économiques, industriels et commerciaux peut encourager le respect des droits internationalement reconnus dans le domaine du travail,

Reconnaissant que la réalisation de ces objectifs n'implique pas un assouplissement des mesures d'application générale dans les domaines de la santé, de la sécurité et de l'environnement, et

Résolus à conclure un Accord relatif à la promotion et à la protection des investissements,

Sont convenus de ce qui suit :

Article premier. Définitions

Aux fins du présent Accord :

1. Le terme « Investissements » désigne les avoirs de toute nature, établis ou acquis par un investisseur d'une Partie contractante sur le territoire de l'autre Partie contractante conformément aux lois et règlements de cette dernière, et en particulier mais non exclusivement comprend :

- a) Les biens meubles et immeubles ainsi que tous autres droits réels tels qu'hypothèques, gages et nantissements;
- b) Les actions et obligations de sociétés et autres formes de participation au capital de sociétés;
- c) Les créances ou droits à prestations ayant une valeur économique et associés à un placement;

- d) Les droits d'auteur ou les droits de propriété industrielle tels que brevets, marques de fabrique, plans industriels, indications géographiques, procédés techniques ainsi que savoir-faire et clientèle; et
- e) Les droits ou permis conférés par la loi ou en vertu d'un contrat, y compris des concessions relatives à la prospection, la culture, l'extraction ou l'exploitation de ressources naturelles.

Les investissements effectués dans le territoire d'une Partie contractante par toute personne morale de cette Partie contractante, mais qui sont en fait détenus ou contrôlés par des investisseurs de l'autre Partie contractante sont également considérés comme des investissements d'investisseurs de cette autre Partie contractante s'ils ont été effectués conformément aux lois et règlements de la première Partie contractante.

Aucune modification de la forme sous laquelle les avoirs sont investis ou réinvestis n'affecte leur qualification d'investissement.

2. Le terme « rendements » désigne les montants rapportés par un investissement et notamment, mais non exclusivement, les bénéfices, les dividendes, les intérêts, les redevances, les plus-values et tout paiement en nature lié à un investissement.

Les rendements réinvestis bénéficient du même traitement que l'investissement initial.

3. Le terme « investisseur » s'entend, pour l'une et l'autre des Parties contractantes, des sujets de droit suivants qui investissent sur le territoire de l'autre Partie contractante conformément aux lois de cette dernière et aux dispositions du présent Accord :

- a) Toute personne physique ressortissant de l'une des Parties contractantes en vertu de sa législation; ou
- b) Toute personne morale, société, compagnie, coentreprise, association commerciale, institution ou organisation constituée en vertu des lois de ladite Partie contractante et ayant soit son siège, son administration centrale ou son lieu d'établissement principal sur le territoire de cette dernière.

4. Le terme « territoire » désigne :

- a) Dans le cas de la République de Finlande :

Le territoire terrestre, les eaux intérieures et la mer territoriale de la République de Finlande et l'espace aérien situé au-dessus de son territoire, ainsi que les zones maritimes situées au-delà de la mer territoriale, y compris les fonds marins et leur sous-sol, sur lesquels la République de Finlande exerce ses droits souverains ou sa juridiction, conformément à sa législation nationale en vigueur et au droit international, aux fins de l'exploration et de l'exploitation des ressources naturelles de ces zones;

- b) Dans le cas du Monténégro :

La zone comprise entre les frontières terrestres ainsi que la mer, les fonds marins et leur sous-sol, situés au-delà de la mer territoriale, sur lesquels le Monténégro exerce ses droits souverains ou sa juridiction, conformément à sa législation nationale en vigueur et au droit international.

Article 2. Promotion et protection des investissements

1. Chacune des Parties contractantes encourage sur son territoire les investissements par des investisseurs de l'autre Partie contractante et accueille ces investissements conformément à ses lois et à ses règlements.

2. Chacune des Parties contractantes assure sur son territoire un traitement juste et équitable aux investissements et aux rendements des investissements des investisseurs de l'autre Partie contractante, ainsi qu'une protection constante et complète. Dans tous les cas, une Partie contractante accordera un traitement non moins favorable que celui imposé par le droit international et les dispositions du présent Accord.

3. Aucune des Parties contractantes ne fera obstacle sur son territoire par des mesures déraisonnables ou arbitraires, à l'acquisition, à l'administration, à l'entretien, à l'utilisation, à la jouissance ou à la cession ou liquidation des investissements effectués par des investisseurs de l'autre Partie contractante.

Article 3. Traitement des investissements

1. Chacune des Parties contractantes doit accorder, sur son territoire, aux investissements des investisseurs de l'autre Partie contractante et aux rendements de leurs investissements, un traitement non moins favorable que celui qu'elle aurait accordé aux investissements ou aux rendements des investissements de ses propres nationaux en ce qui concerne l'acquisition, l'administration, l'entretien, l'utilisation, la jouissance ou la cession ou liquidation des investissements.

2. Chacune des Parties contractantes accordera aux investisseurs de l'autre Partie contractante, en matière de gestion, d'entretien, d'utilisation, d'exploitation, de jouissance ou d'aliénation de leurs investissements, un traitement non moins favorable que celui qu'elle aurait accordé à ses propres investisseurs ou aux investisseurs de la nation la plus favorisée.

3. Chacune des Parties contractantes accorde aux investisseurs de l'autre Partie contractante et à leurs investissements et rendements, le traitement le plus favorable de ceux qui sont prescrits aux paragraphes 1 et 2 du présent article.

Article 4. Exceptions

Les dispositions du présent Accord ne doivent pas être interprétées comme obligeant une des Parties contractante à étendre aux investisseurs et aux investissements d'investisseurs de l'autre Partie contractante le bénéfice de tout traitement, préférence ou privilège découlant :

- a) D'une zone de libre-échange, d'une union douanière, d'un marché commun, d'une union économique et monétaire ou d'autres accords similaires d'intégration économique régionale, y compris d'accords régissant le marché du travail auxquels une des Parties contractantes est ou peut devenir partie; ou
- b) De tout accord tendant à éviter la double imposition ou autre accord international concernant exclusivement ou principalement la fiscalité.

Article 5. Expropriation

1. Les investissements des investisseurs d'une Partie contractante dans le territoire de l'autre Partie contractante ne peuvent être expropriés, nationalisés ou assujettis à toute autre mesure, directe ou indirecte, ayant un effet équivalent à l'expropriation ou à la nationalisation (ci-après dénommée « expropriation ») sauf pour cause d'utilité publique, sur une base non discriminatoire, dans le respect des procédures légales régulières et moyennant le versement rapide d'une indemnité adéquate et effective conformément au droit international.

2. L'indemnité est équivalente à la juste valeur marchande de l'investissement exproprié juste avant que l'expropriation ait eu lieu ou n'ait été publiquement connue, au premier des termes échus.

3. L'indemnité, intégralement et effectivement réalisable, doit être versée sans retard. Elle comprend les intérêts, calculés aux taux bancaires servis sur les capitaux à long terme dans la monnaie de paiement depuis la date de dépossession du bien exproprié jusqu'à la date de paiement effectif.

4. Les Parties contractantes affirment que lorsqu'une Partie contractante exproprie les avoirs ou une partie des avoirs d'une société, qui est constituée ou organisée selon la législation en vigueur sur son territoire et dans laquelle les investisseurs de l'autre Partie contractante détiennent des actions, ou lorsque l'objet de l'expropriation est une coentreprise constituée sur le territoire d'une Partie contractante, la Partie contractante d'accueil veille à ce que les statuts de la société et, le cas échéant, d'autres documents pertinents des entreprises ou coentreprise concernées, qui existent au moment de l'expropriation, soient pleinement respectés.

5. Sans préjudice des dispositions de l'article 9, l'investisseur dont l'investissement est exproprié a droit à un prompt examen de son cas ainsi qu'à l'évaluation de son investissement, conformément aux principes énoncés dans le présent article, par une autorité judiciaire ou autre autorité compétente de la Partie contractante.

Article 6. Indemnisation des pertes

1. Les investisseurs de l'une des Parties contractantes dont les investissements dans le territoire de l'autre Partie contractante subissent des pertes dues à la guerre ou à tout autre conflit armé, état d'urgence nationale, révolte, insurrection ou émeute dans le territoire de l'autre Partie contractante bénéficiant, de la part de cette dernière, en matière de restitution, d'indemnisation, de compensation ou autre forme de règlement, d'un traitement non moins favorable que celui accordé à ses investisseurs ou à ceux de la nation la plus favorisée, selon celui que l'investisseur juge le plus avantageux.

2. Sans préjudice des dispositions du paragraphe 1 du présent article, les investisseurs d'une Partie contractante qui, dans toute situation visée audit paragraphe, subissent des pertes dans le territoire de l'autre Partie contractante dues à :

- a) La réquisition de l'investissement, en tout ou en partie, par les forces armées ou les autorités de cette dernière; ou

b) La destruction de l'investissement, en tout ou en partie, par les forces armées ou par les autorités de cette dernière sans que la situation ne l'exige, bénéficient, de la part de cette dernière Partie contractante, d'une restitution ou compensation qui doit, en tous cas, être rapide, adéquate et effective et l'indemnité qui en résulte doit être intégralement réalisable et être versée sans délai et comprendra les intérêts, calculés au taux commercial établi selon le marché pour la monnaie de paiement depuis la date de la réquisition ou de la destruction jusqu'à la date du paiement effectif.

Article 7. Libre transfert

1. Chaque Partie contractante garantit aux investisseurs de l'autre Partie contractante le libre transfert, à l'entrée et à la sortie, de leurs investissements et des paiements relatifs auxdits investissements. Ces paiements comprennent notamment, mais non exclusivement :

- a) Le capital initial et toute mise de fonds additionnelle aux fins de l'entretien et de l'expansion d'investissements;
- b) Les rendements;
- c) Le produit de la cession ou de la liquidation totale ou partielle de l'investissement, y compris la cession de parts;
- d) Des sommes nécessaires au règlement des dépenses résultant de l'exploitation de l'investissement, tels que le remboursement d'emprunts et le versement de redevances et autres frais;
- e) L'indemnité prévue aux articles 5 et 6 du présent Accord;
- f) Les paiements découlant du règlement d'un différend conformément à l'article 9;
- g) Les gains et autres rémunérations du personnel engagé à l'étranger pour les besoins d'un investissement.

2. Chaque Partie contractante veille en outre à ce que les transferts visés au paragraphe 1 du présent article soient effectués sans restriction dans une monnaie librement convertible, au taux de change applicable à la date du transfert pour la monnaie dans laquelle le transfert est libellé, et soient immédiatement transférables.

3. La Partie contractante d'accueil peut poser comme condition au libre transfert aux termes du paragraphe 2 du présent article, l'application équitable, non discriminatoire et de bonne foi de mesures garantissant que les investisseurs appliquent les lois et règlements relatifs à l'accomplissement des obligations fiscales de la Partie contractante d'accueil.

4. En l'absence d'un marché de changes, le taux à utiliser est le taux de change le plus récent appliqué aux conversions de devises en droits de tirage spéciaux.

5. Une Partie contractante intéressée peut, si elle rencontre ou risque de rencontrer de graves difficultés de balance des paiements, imposer des restrictions aux transferts de fonds liés aux investissements, à condition que lesdites restrictions soient compatibles avec les dispositions du Fonds monétaire international. Ces restrictions doivent en tout cas être équitables, non discriminatoires et de bonne foi.

6. Lorsque le retard d'un transfert est imputable à la Partie contractante d'accueil, le transfert doit comprendre les intérêts, calculés au taux bancaire servi dans la monnaie de paiement depuis la date à laquelle le transfert a été demandé jusqu'à la date du transfert effectif.

Article 8. Subrogation

Si une Partie contractante ou l'organisme désigné par elle effectue un paiement en vertu d'une garantie ou d'un contrat d'assurance couvrant un investissement d'un investisseur dans le territoire de l'autre Partie contractante, cette dernière reconnaît la cession qui a été faite de tous droits ou créances de cet investisseur à la première Partie contractante ou à l'organisme désigné par elle, ainsi que la faculté de la première Partie contractante ou de l'organisme désigné par elle d'exercer ces droits ou de faire valoir ces créances par subrogation dans la même mesure que son prédécesseur en titre.

Article 9. Différends entre une Partie contractante et un investisseur de l'autre Partie contractante

1. Tout différend découlant directement d'un investissement effectué entre une Partie contractante et un investisseur de l'autre Partie contractante doit être réglé à l'amiable par les deux parties en litige.

2. Si le différent n'est pas réglé dans les trois (3) mois qui suivent la date à laquelle il a été soulevé par écrit, il peut, au gré de l'investisseur, être soumis :

- a) Aux juridictions compétentes de la Partie contractante dans le territoire de laquelle l'investissement a été effectué; ou
- b) À l'arbitrage du Centre international de règlement des différends relatifs aux investissements (CIRDI) établi en application de la Convention pour le règlement des différends relatifs aux investissements entre États et ressortissants d'autres États, ouverte à la signature à Washington le 18 mars 1965 (ci-après dénommé « le Centre »), si le Centre est disponible; ou
- c) À tout tribunal arbitral spécial qui, à moins que les Parties contractantes au différend n'en conviennent autrement, est établi conformément au Règlement de conciliation de la Commission des Nations Unies pour le droit commercial international (CNUDCI).

3. L'investisseur qui a soumis un différend à une juridiction nationale peut néanmoins saisir une seule des instances arbitrales dont il est question aux alinéas b) ou c) du paragraphe 2 du présent article si l'investisseur dessaisit la juridiction nationale avant qu'elle n'ait statué.

4. Tout arbitrage en vertu du présent article devra, à la demande de l'une ou de l'autre partie au litige, avoir lieu dans un État partie à la Convention de New York. Les demandes soumises à l'arbitrage en vertu de cet article seront considérées comme découlant d'une relation commerciale ou d'une transaction aux fins de l'article 1 de la Convention de New York.

5. Chaque Partie contractante consent sans condition à soumettre à l'arbitrage, en conformité avec le présent article, tout différend l'opposant à un investisseur.

6. Aucune des Parties contractantes, qui sont parties au différend, ne peut élever une objection, à aucun moment de la procédure d'arbitrage ou de l'exécution de la sentence arbitrale, sur la base du fait que l'investisseur qui est l'autre partie au différend, a reçu une indemnisation couvrant une partie ou l'intégralité de ses pertes en vertu d'une assurance.

7. La sentence arbitrale est définitive et a force obligatoire pour les parties au différend. Chaque Partie contractante veille à la reconnaissance et à l'exécution de la sentence arbitrale conformément à la législation nationale de la Partie contractante sur le territoire de laquelle la sentence est invoquée, par les autorités compétentes de la Partie contractante à la date indiquée dans la sentence.

Article 10. Différends entre les Parties contractantes

1. Tout différend qui pourrait s'élever entre les Parties contractantes quant à l'interprétation ou à l'application du présent Accord doit être réglé autant que possible dans le cadre de négociations menées par la voie diplomatique.

2. S'il ne peut être ainsi réglé, le différend est porté, à l'expiration d'un délai de six (6) mois à compter de la date à laquelle l'ouverture de négociations a été demandée, devant un tribunal arbitral, à la demande de l'une ou l'autre des Parties contractantes.

3. Ce tribunal arbitral est constitué comme suit dans chaque cas d'espèce : dans les deux (2) mois suivant la réception de la demande d'arbitrage, chaque Partie contractante désigne un membre du tribunal. Ces deux membres choisissent alors un national d'un État tiers qui, après approbation par les deux Parties contractantes, est nommé Président du tribunal. Le Président est nommé dans un délai de quatre (4) mois à compter de la date de désignation des deux autres membres.

4. Si les nominations nécessaires ne sont pas faites dans les délais prévus au paragraphe 3 du présent article, l'une ou l'autre des Parties contractantes peut, en l'absence de tout autre arrangement, demander au Président de la Cour internationale de Justice de procéder aux nominations voulues. Si celui-ci est un national de l'une ou l'autre des Parties contractantes ou s'il est empêché pour toute autre raison, la charge de procéder aux nominations incombe au membre de la Cour qui suit immédiatement dans l'ordre hiérarchique et n'est ressortissant d'aucune des Parties contractantes.

5. Le tribunal arbitral statue à la majorité des voix. Ses décisions sont sans appel et ont force obligatoire pour les deux Parties contractantes. Chaque Partie contractante prend en charge les frais du membre qu'elle a désigné et de ses représentants à la procédure arbitrale. Les frais afférents au Président du tribunal et les autres frais sont répartis à part égales entre les Parties contractantes. Le tribunal peut prendre une décision différente concernant le partage des coûts. Pour le reste, le tribunal arbitral arrête son propre règlement.

6. Les questions faisant l'objet d'un différend visé au paragraphe 1 du présent article sont réglées conformément aux dispositions du présent Accord et aux principes généralement admis du droit international.

Article 11. Autorisations

1. Chaque Partie contractante, sous réserve de ses lois et règlements, examine avec bienveillance les demandes ayant trait à des investissements et accorde rapidement les permis requis dans son territoire en ce qui concerne les investissements d'investisseurs de l'autre Partie contractante.

2. Chaque Partie contractante délivre, en conformité avec ses lois et règlements, des permis temporaires d'entrée et de séjour et fournit toute la documentation y relative aux personnes physiques employées de l'étranger, en rapport avec un investissement effectué par un investisseur de l'autre Partie contractante, en qualité de cadres de direction, gestionnaires, spécialistes ou personnel technique indispensables à l'entreprise, aussi longtemps que ces personnes continuent à satisfaire aux dispositions du présent paragraphe, et octroie également aux membres de leur famille (conjointes et enfants mineurs) des permis temporaires d'entrée et de séjour pour la même période que les personnes employées.

Article 12. Application d'autres règles

1. Si les dispositions de la législation de l'une des Parties contractantes ou des obligations de droit international, qui existent actuellement ou qui pourront être établies par la suite entre les Parties contractantes outre le présent Accord, contiennent une règle, générale ou spécifique, octroyant aux investissements effectués par les investisseurs de l'autre Partie contractante un traitement plus favorable que celui prévu par le présent Accord, lesdites dispositions l'emportent dans la mesure où elles sont plus favorables à l'investisseur.

2. Chaque Partie contractante observe toute autre obligation qu'elle pourrait souscrire en rapport avec un investissement spécifique effectué par un investisseur de l'autre Partie contractante.

Article 13. Application de l'Accord

Le présent Accord s'applique à tous les investissements effectués avant ou après son entrée en vigueur par les investisseurs d'une Partie contractante dans le territoire de l'autre Partie contractante, mais il ne s'applique pas aux différends en matière d'investissements qui se sont élevés avant son entrée en vigueur ni à aucune réclamation qui a été réglée avant cette date.

Article 14. Consultations

Les Parties contractantes tiennent, à la demande de l'une d'elles, des consultations aux fins d'examiner l'application du présent Accord et d'étudier toutes les questions en découlant. Ces consultations se tiennent entre les autorités compétentes des Parties contractantes en un lieu et à une date convenus par la voie diplomatique.

Article 15. Transparence

1. Chaque Partie contractante publie ou met à la disposition du public sans délai, ses lois, règlements, procédures, décisions administratives et judiciaires d'application générale, ainsi que les accords internationaux qui peuvent avoir une incidence sur les investissements des investisseurs de l'autre Partie contractante dans le territoire de la première.

2. Aucune disposition du présent Accord n'oblige une Partie contractante à fournir toute information confidentielle ou exclusive, ou à y donner accès, y compris dans le cas d'informations concernant des investisseurs ou des investissements particuliers dont la divulgation ferait obstacle à l'application de la loi, serait contraire à ses lois protégeant la confidentialité ou porterait préjudice aux intérêts commerciaux légitimes d'investisseurs spécifiques.

Article 16. Entrée en vigueur, durée et dénonciation

1. Les Parties contractantes se notifient par écrit l'accomplissement des formalités juridiques internes prescrites pour l'entrée en vigueur du présent Accord, lequel prendra effet le trentième jour suivant la date de réception de la dernière notification.

2. L'Accord est conclu pour une période initiale de quinze (15) ans et il restera ensuite en vigueur dans les mêmes conditions jusqu'à ce qu'une des Parties contractantes notifie à l'autre par écrit, avec un préavis de douze (12) mois, son intention de le dénoncer.

3. S'agissant des investissements effectués avant la date de dénonciation du présent Accord, les dispositions des articles 1 à 15 resteront en vigueur pour une nouvelle période de quinze (15) ans à compter de la date de dénonciation.

EN FOI DE QUOI, les représentants soussignés, à ce dûment habilités, souscrivent le présent Accord.

FAIT en double exemplaire à ..... le .....200....., en langues finnoise, monténégrine et anglaise, tous les textes faisant également foi. En cas de divergence d'interprétation la version anglaise prévaut.

Pour la République de Finlande :

ARI HEIKKINEN

Pour le Monténégro :

BRANIMIR GVOZDENOVIC